

otroke v kratkih dneh privadil, da so svojo nalogo izvrstno izvrševali. Čestitamo Holmljancem, ki imajo takega učitelja. Sešli so se z ormoškimi pevci učitelji iz bližnjih župnij, in slučajno je prišlo sim nekoliko vseučiliščnikov, med njimi g. Pirnat, ki je pevce vodil, in premislili si, dragi čitatelj, kako veselo je poslušati nad dvadeset jasnih dobro izurjenih grl! Gimnazijalec J. Št. vzel je v imenu gospoda učitelja slovo od učencev in učenek, ki so sedaj iz šole izstopile. Gosp. dr. Žižek in njegova gospa poslala sta nam iz Trsta telegram. — Nenadoma nastalo je za šolsko mladino veliko veselje. G. Murmayer in njegova gospa, ki vsako leto tukaj na svojem posestvu prebivata, dala sta za šolsko mladino pripraviti kave, a bilo je 140 otrok. Od gospoda Murmayer-a, ki je sicer trd Nemec, a vendar Slovence spoštuje, naj bi se učili vsi Nemci, ki med nami živijo, da je treba narod, kateri jih brani, ljubiti, a ne po njem pljuvati. Pristréna hvala gosp. Murmayer-u in njegovej gospej za veliko radodarnosti! Po tem stopi na oder g. dr. Geršak, govori kmetom zelo navdušeno in napije krasno napitnico g. R. kot učitelja. Č. g. župnik Sporn stopivši na oder rekel je, da ne pridiga svojim župljanom samo kot duhovnik, ampak kot prijatelj, da ga veseli, ker iz današnje veselice vidi, da še se šola ni popolnoma ločila od cerkve in da je pripraven svojo glavo dati za tako ljudstvo. To je bil klic prave pravcate navdušenosti; iskre pristréne veselja. G. Jesih je rekel, da so sedaj inačisti časi, da se kmet gospoda ne boji kakor poprej in da se gimnazijalec v Mariboru svojega v bregušah k sebi prišedšega očeta ne sramuje, kakor je to nekdaž bilo. G. Trstenjak prečital je v to svrhu zloženo pesen, v kateri pesnik na konci mladini reče: „Naj geslo: domovina, vera, Bog. — Ima sred srca tebi prvo mesto; — Ljubiti z vso močjo jih verno, zvesto, — Naj bo ti najsvetejša vseh nalog.“ Govoril je tudi g. V. Dečko bogoslovec nadškofije zagrebske, naj bodo ljudje, kder so se rodili veleumni možaki p. Vraz, Miklošič i. t. d. stalni in značaji, da ne bi ob času volitev svojih glasov oddajali za liter vina in porcijo golaža. Poslednji govoril je kmet Kr. iz Šalovec tako živo in navdušeno, da se je oder tresel. Poglejmo še si malo v gnezdo naših nasprotnikov. Še v torek nismo znali, kde bodo ti ljudje veselico osnovali. Govorilo se je, da idejo k Veliki nedelji, ali čudo, baš na tem mestu so se zbrali, kder so Slovenci imeli l. 1879 svoj tabor. Palica jih potiplji! Morda so se nam hoteli tim načinom maščevati, da sta na tem mestu, kder so takrat govorili naši najboljši govorniki B. Raič, dr. Zarnik, pokojnika dr. Razlag in Tomšič, sedaj govorila dva učenca srednjih šol, se ve da nemški. No, to so otroci slovenskih staršev dobro razumeli. Drugo nam ni znano o tej veselici kakor to, da je g. okrajni sodnik, ki je bil prej Slovenec in narodnjak, letos zlezal v kosmati nemškutarski

kožuh, kakor medved po zimi v svojo luknjo, pri tej veselici zvonec nosil. Sram bilo človeka, ki zaničuje svojo narodnost, a vam, vrli Holmljanci, čast, dika in poštenje! Živili!

Božidar Sprehajkovič.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Strašni nalivi in vsled juga kopneči sneg povzročili so povodenj na Tirolskem in Koroškem, ki je neizmerno veliko škode naredila. Zato pobirajo povsod za oškodovance. Svitli cesar so darovali enkrat 10.000 fl. drugič pa 100.000 fl. Po Štajerskem se bode tudi pobiralo; namestnik baron Kúbek je razglasil v to svrhu poseben poziv. — Cesar mudili so se v Budimpešti, kder je bilo posvetovanje vseh ministrov. Delegacije skličejo se 25. oktobra. Grof Radaj postal je brambovski minister; vsled tega ima Ogerska med ministri 3 kalvince. — Deželni zbori predarlski, koroški, zgornje- in spodnje-avstrijski, šleski, moravski in češki so sklicani. V tem je češki poslanec Kvičala protestiral zoper navzočnost rektorja od nemškega vseučilišča, dokler ne dobi češki rektor jednake pravice. — Uravnava gruntnege davka bliža se koncu. Na Dunaji zboruje centralna komisija. Cenilne komisije, zvečinoma nemško liberalne, so Štajerskeje hotele na leto gruntnege davka naložiti 2.479.758 fl. reklamacije so odbile do 2.460.474 fl. a vladni referent baron Mayer predlaga še menje, namreč 2.432.208 fl. — V Kranjskem deželnem zboru so Slovenci krepko prejeli nemški „Schulverein“ in ga proglasili kot nepostavno in nemčevalno društvo. Kedar pa znani Vestenek svoja usta odpre, pobrišejo slovenski poslanci iz zbornice. Nečajo ga poslušati. — Tržaški c. k. namestnik bode baje moral odstopiti in se umaknoti generalu, ki bo italijanskim rogoviležem na glavo stopil in Slovincem pomagal do jednakopravnosti. Res čuda velika pa je bila, da je cesar z rodbino vred vsakej nesreči všel; lahoni so bili na vsako zločinstvo pripravi. Hrvati so siti sedanje uprave, predraga jim je in preneukretna; jezi jih tudi čedalje večje šopirenje magjarsčine v uradih, posebno finančnih. Deželni zbor bode skušal temu v okom priti. — Vodja hercegevskih vstašev Kovačič je se umaknil s svojimi v Črnogoro, kder je moral orožje položiti. V Cerkvicah je blisk tresčil v šotor in ubil več naših vojakov.

Vnanje države. Ruski car mudil se je s carico 4 dni v Moskvi ter obiskal velikansko razstavo, cerkve, samostane, in carski grad Kremelj. Povsod je bil navdušeno sprejet. Jednako tudi njegov gost knez Nikola. Mestni župan Moskovski je tega pozdravil rekoč: „Moskva podaja po knezi roko daljnjej Črnogori, katera je umela ohraniti si svojo nezavisnost, in jej želi sreče in napredka v blagor deželi in narodu, čegar domovje ona je.“ Mesto Kovno obdajajo Rusi z velikanskimi šan-

camii. — Bolgarski knez obiskal je rumunskega kralja in srbski kralj namisli isto storiti hitrej ko mogoče. — Egiptovski vicekralj ali Khedive sklenol je z Angleži posebno pogodbo. Vsled nje priznava khedive pokroviteljstvo angleško; vojaki angleški ostanejo v Aleksandriji, Damietti, Port-saidu, Ismajliji in Suez. S turškim sultanom se pogaja angleško ministerstvo, naj Angležem prepuosti ves Egipt, a ti mu plačajo vsako leto 3 milijone goldinarjev; vrhu tega obljubijo Angleži turško cesarstvo varovati zoper vsakšno razdelitev; sultan ponudbe ni podpisal, Baker-pašo, poturčenega Angleža pa je poslal v Egipt, da uredi z nova egiptovsko vojsko. — V Rim dojde kmalu veliko romarjev iz Španije. Tisti Italijani, ki so bombe pošiljali v Trst, shajajo se v Rimu, Benetkah in Vidmu. Tirolska povodenj poplavlila je tudi Verono in pokrajino do morja. — Bismark obhaja 20letnico svojega ministirovanja. V teh letih je Nemce spravil pod prusko „pikelhaubo.“ Sedaj se pripravlja na boj zoper Ruse; te še hoče potlačiti. — Francozi to dobro vedó in toraj hočejo takšno priliko porabiti in udariti v Nemčijo; imajo pa svojo vojsko uže tako uređjeno, da postavijo precej 1 milijon vojakov na noge. — Angleži se veselijo sedaj svoje zmage v Egiptu, tudi na Irskem postalo je mirneje. — Severna Amerika trpi po strašnih nalivih; tudi tam začenjajo čutiti slabe nasledke posekavanja gozdov. — V Australiji bila je v mestu Sidney sijajna svetovna razstava; sedaj je poslopje razstavino se unelo in do tal pogorelo.

Za poduk in kratek čas.

Dubrovnik.

III. Po hodnikih samostana frančiškanskega visi mnogo zgodovinskih, nmetnih podob; tu in tam pa je vzdian kakšen latinsk napis, ki nosi na čelu sivo starost. Tik samostana stoji sicer majhna ali silno lepa cerkva „Spas-Odrešenje“, l. 1536. pozidana za odvrážitvo nesrečnega potresa, kakor naznanja napis nad vhom. — Cerква dominikanska ni daleč od ozkega zaliva pri mestnih vratih „Pločah“ in je vredna, da si jo človek ogleda. Zidana je bila l. 1304. in je posvečena Mariji Devici. Tu visi gori omenjena slika Ticijanova „Marija Magdalena“. Kakor franjevci imajo tudi dominikanci posebno kapelico, zakladnico, v ktorej mi je najbolj dopadal srebrni križ, napravljen po zapovedi Uroša, kralja srbskega in sina Uroša Veliga od Gregorija II. škofa raškega. V notranjem hrani prave ostanke sv. križa. Kralj Uroš je bil prijatelj carigradskemu dvoru, od koder je imel za ženo Simonido, hčer Andronika II. Paleologa. Od ondot je dobil najbrž odlomek sv. križa, za kterega je ukazal napraviti srambo — gori imenovani srebrni križ. Ko je srbska kraljevina po Turcih propadla, prinesli so trgovci križ

v Dubrovnik ter ga izročili dominikancem. L. 1697. je Dubrovníška republika poslala Amaliji, ženi cesarja Leopolda, od teh ostankov krehlj, ki se nabaja v Beču v dragocenih okvirih. Cirilični napis, po dolgem in širokem v srebro vdobljen, pove zgodovino tega imenitnega križa. Če te zanima, tu ga imaš: „Isus Kristus nika si častni krst stvori gospod in kralj Štefan Uroš in sin velikago kralja Uroša domu svetih apostol Petra in Pavlu, jako da mu je na zdravje i na spasenje i na odpúščenje grehov. I krst stvori episkop Raški Gregorije vtiri, jako i ona vdovica dve cete dadušte. Kto vsuštet si krst uzeti od svetih apostol ili ot častnog dreva, da je proklet. Kratom ograzdajemi, vragu protivljajem se, ne boješte se kazni ego ni lajana, jako grdi uprazdni se i poprán bist siloju na drevje razpetago Hrista“. Ta staroslovenski v mnogem oziru važni napis bi se glasil v novoslovenščini: „Jezus Kristus zmaguje. Ta častni križ je ukazal napraviti gospod in kralj Uroš, sin Velikega Uroša cerkvi sv. apostolov Petra in Pavla, tako da mu je na zdravje in na odrešenje in odpúščenje grehov. In križ je napravil škof Raški Gregorij drugi (II) tako tudi ona vdovica, ki je dala dva denara. Kdor bi hotel ta križ vzeti od svetih apostolov in od častnega drevesa (namreč ostanke sv. križa), da je preklet. Skrižem si pomagam, se protivim vragu, ne boječ se kazni ne zasede, od kar je bil grdež ponižan in potlačen siloj na drevesu razpetega Kristusa“. Več o tem križu poroča leposlovni list „Slovinac“ št. 9. l. 1880. — Tudi očetje Jesuiti imajo lastno cerkvo, posvečeno sv. Marjeti, ker je neki ukazala postaviti Margareta kraljica Hrvatske, Slovonije in Bosne. Nekdanji jesuitski zavod je sedaj vojaška bolenišnica. V prostornih sobanah, v kterih se je duševno odgojevala in negovala Dubrovníška mladina, jočejo in stočejo sedaj na telesu potrti reveži.

Iz doslej napisanih črtic že lahko vsakdo sprevidi in sklepa, da je bil Dubrovnik svoj čas cvetoče mesto, ki je smelo tekrovati z največjimi mesti, ako ne celo z državami. V marmoru in kamnu še tleje in gori ogenj Dubrovníškega duha, kterega globokost in bistrost oznanuje vsak steber, vsak kip in vsak zid. Dubrovnik se zamore v resnici s čim ponašati. Ima zgodovino, kakoršne nima marsiktera velika dežela. Vrhunec svoje slave, svojega blagostanja je doseglo mesto v 14. in 15. veku. Štelo je do 40.000 prebivalcev. Letnih dohodkov je prijemalo po 80.000 zlatov. Posamezni trgovci so poseli bogastva, da je mogel Marko Lukarić 15.000 fl. posoditi ogrskemu kralju Sigismundu po zgubljeni bitki pri Semendriji. To obilnost in blagostanje bi Dubrovnik še glasneje oznanjeval, da ne bi ga bil zadel l. 1667. strašen potres, ki mu je porušil najlepše in najdražje zgrade. Ukončano je bilo l. 1434. sezidano „Sirotište“ za revne otroke; „Zaklonište“ ali bolenišnica za stare ljudi in drugi koristni zavodi.

(Konec prih.)